

Traja anjeli a večné evanjelium - pozri *Posolstvo troch anjelov a večné evanjelium*

Traja králi/Traja mágovia/Mudrci z východu - pozri *Klaňanie troch kráľov, kňaz Ján*

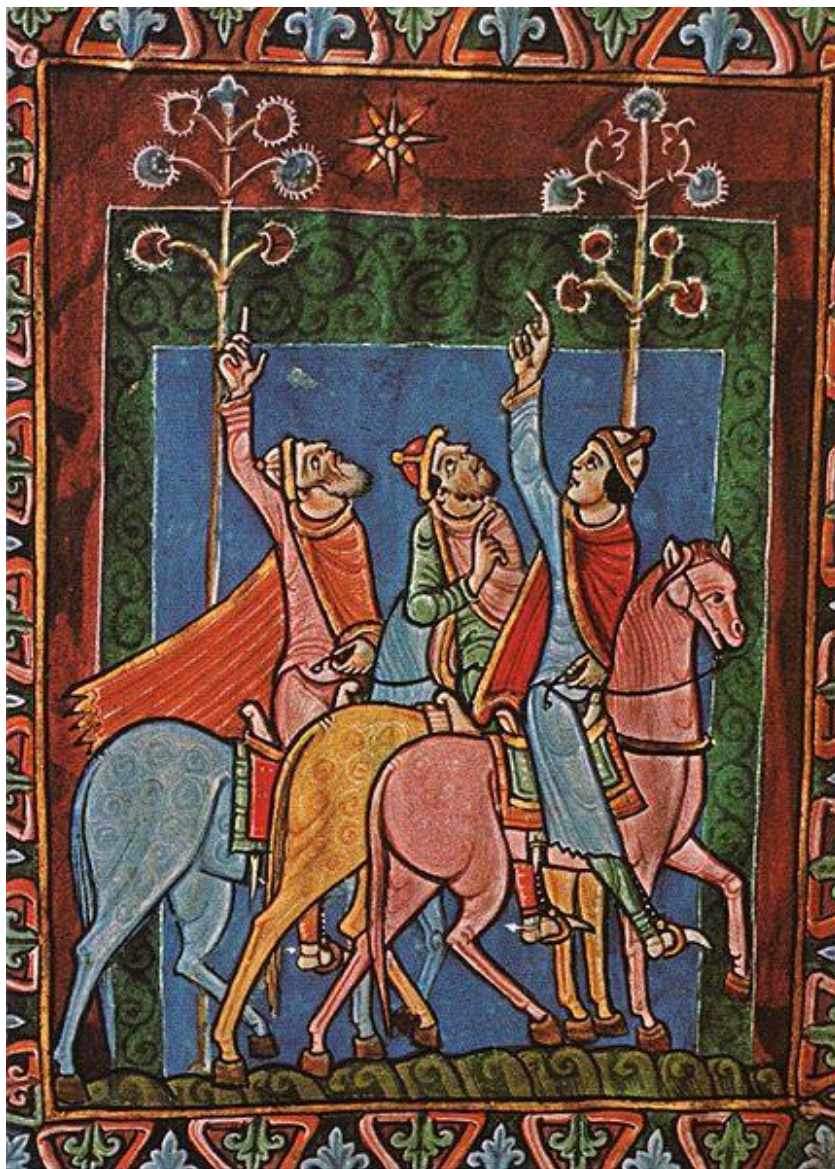
<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/8450461482/in/photostream/>
https://en.wikipedia.org/wiki/Biblical_Magi

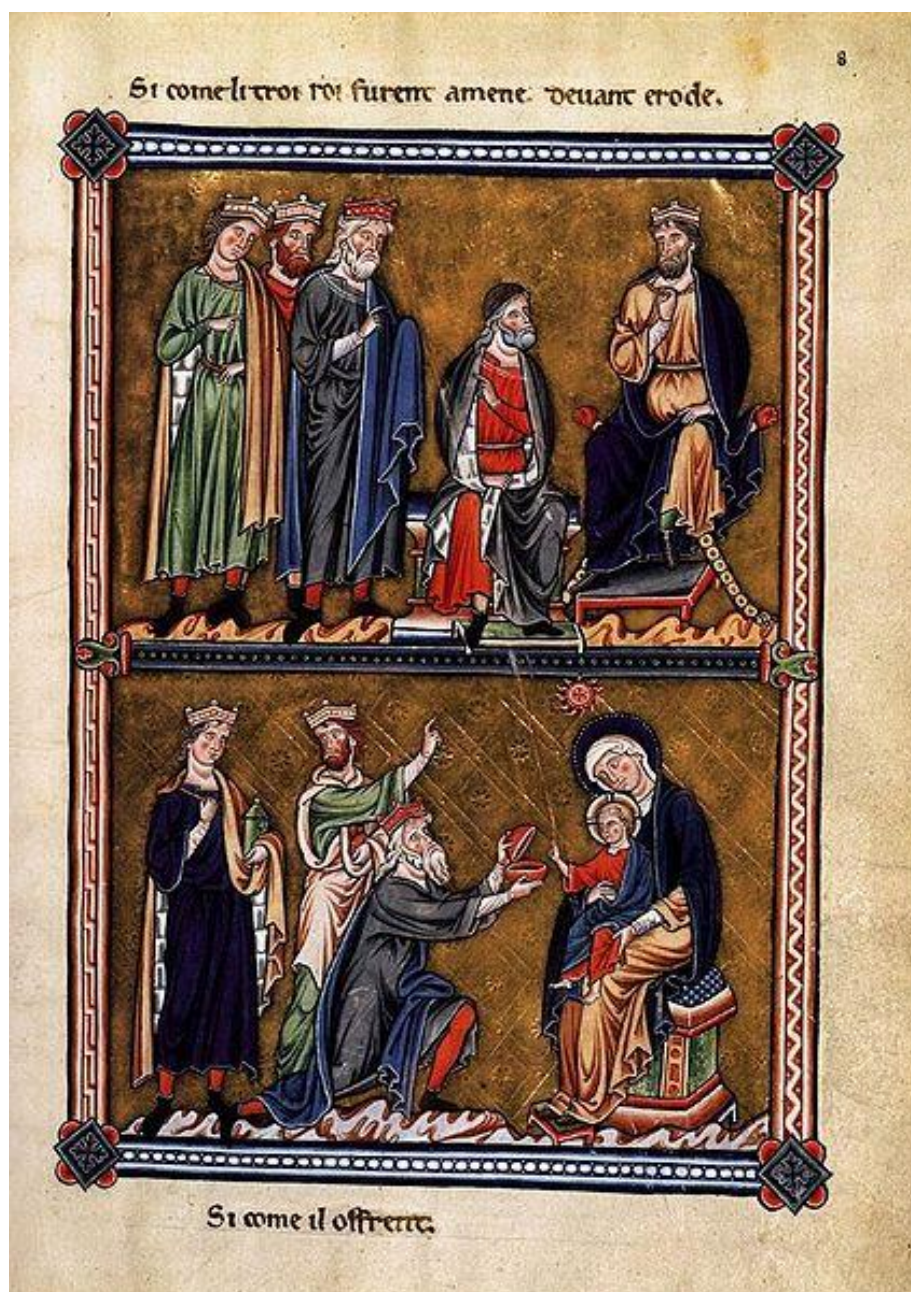
Mágovia pred Herodesom (mozaika, bazilika Santa Maria Maggiore, Rím, 432-440)

Zvestovanie pastierom. Traja mágovia pred Herodesom (Winchesterský žaltár, 1150)

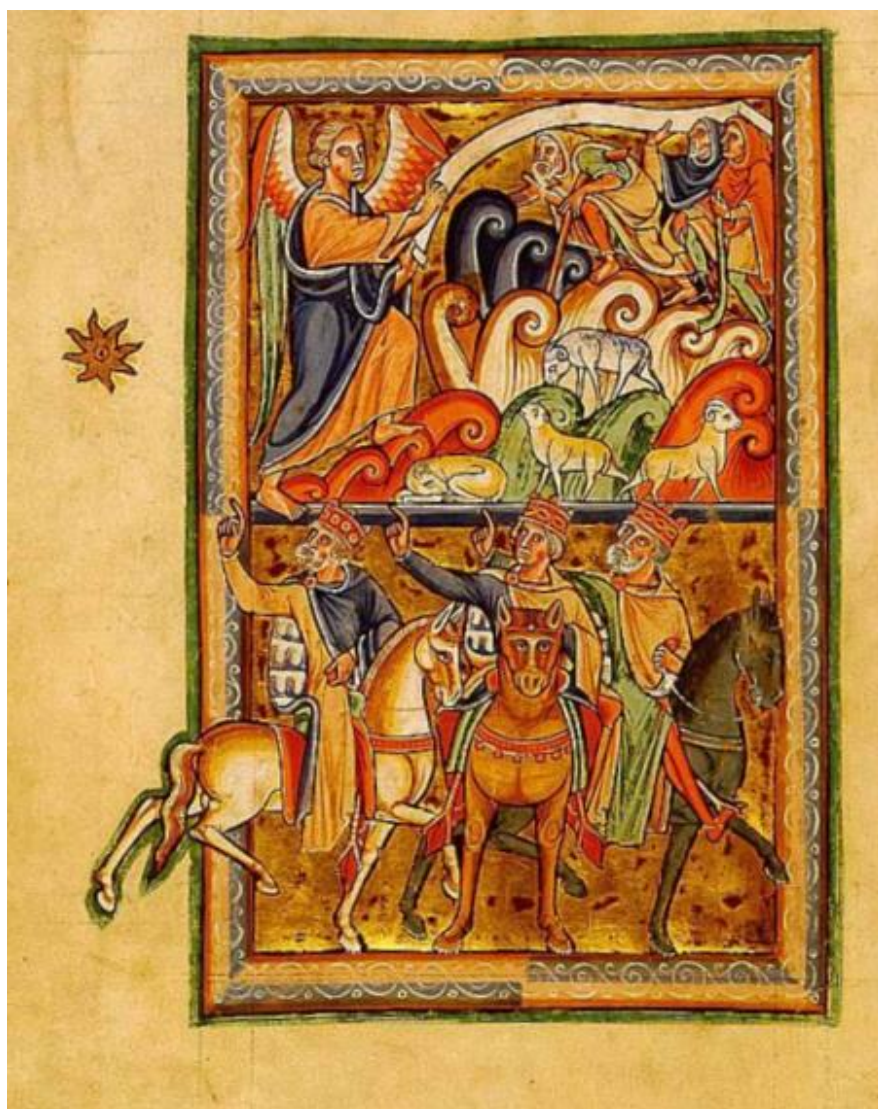
Traja mudrci (miniatura, Žaltár z Albans, 1140)

Herodes a traja mudrci. Klaňanie troch kráľov (Psalterium Ingeborg, 12.st.)

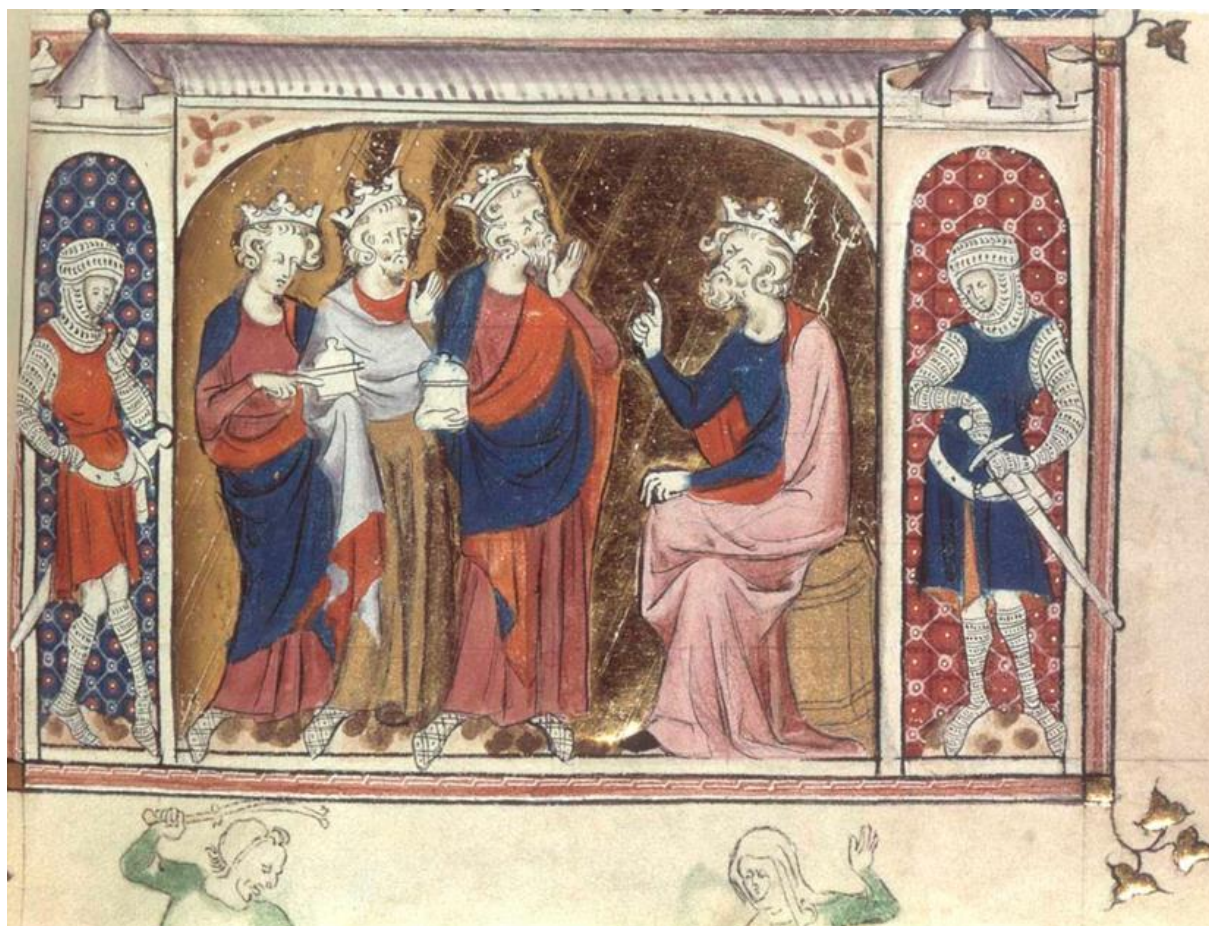
Troja králi pred Herodesom (Codex aureus Epternacensis, 1028-1051)

Zvestovanie pastierom, Putovanie mudrcov za betlehenskou hviezdou (iluminácia z Psaltéria svätého Ľudovíta, 1253-1270)

Troja mudrci pred Herodesom, Kľaňanie mudrcov (iluminácia z Leiden St Louis psalterium, 1190)

Majster kráľovnej Márie: Mágovia pred Herodesom (Queen Mary psalterium, 1310-)

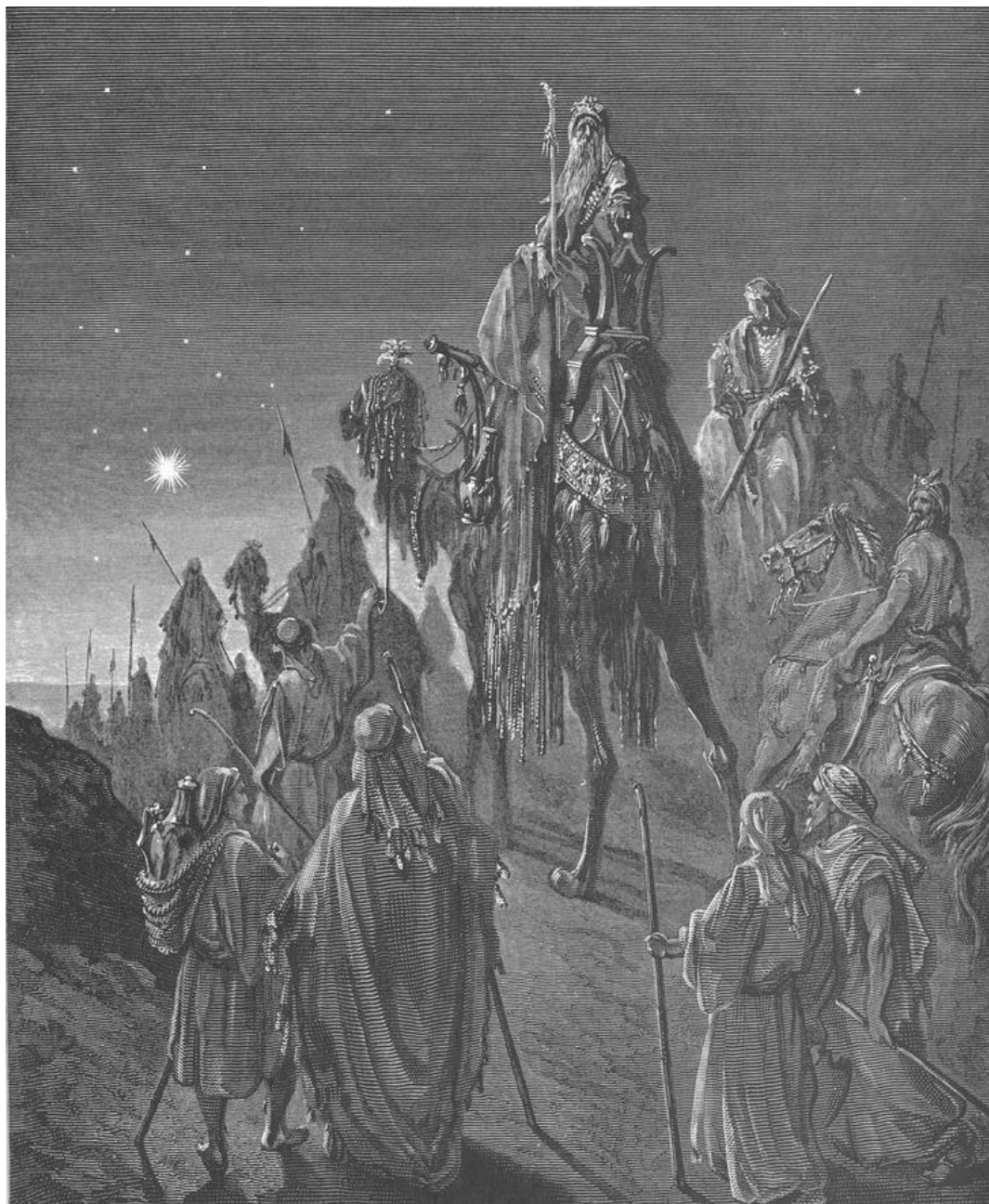
Traja králi varovaní v sne anjelom (Queen Mary psalterium, 1310-1320)

Traja králi varovaní v sne anjelom (Psalter Oxford, 1200-1220)

Traja králi varovaní v sne anjelom (Taymouth Hours, Anglicko, 14.st.)

G. Doré: Hviezda na východe (drevoryt, 1866)

Traja králi (sviatok) - v gréckokatolíckej cirkvi je sviatok súčasťou sviatku Narodenia Pána; v rímskokatolíckej cirkvi sviatok pripadá na 6.január v rámci sviatku Zjavenia Pána; pozri *Traja králi*, *Vianoce*, *betlehemska hviezda*

https://sk.wikipedia.org/wiki/Traja_kr%C3%A1li

J. van de Velde II podľa P. Molyna: Hviezda kráľov (lept, 17.st.)

Traja mládenci v peci ohnivej/Mládenci v peci ohnivej - (Kniha Danielova 3); jeden z výjavov s prorokom *Danielom*; symbolický príbeh o utrpení a vykúpení; príbeh je dobre známy medzi Židmi a kresťanmi; motív vyjadruje pevnosť viery (prvé zobrazovania v póze *oranta*); pozri *Babylon obklopený hadmi*; *biblia*; *ohieň*, *upálenie*; *ranokresťanské umenie*

Heinz-Mohr v súvislosti s heslom *ohieň*: v ranokresťanskom umení veľkej obľube sa tešilo zobrazovanie troch mládencov v ohňovej peci; išlo o troch izraelských rukojemníkov Šadraka, Mésaka a Abed-nega, ktorých *Nabuchodonozor* nechal vhodiť do rozpálenej pece, lebo sa odmietli klaňať jeho zlatej soche; tí sa však v ohni pohybovali voľne a bez ujmy, v sprievode štvrtého, ktorým bol anjel Boží (*Daniel 3*); tento výjav je zobrazovaný na nástenných maľbách, *sarkofágach*, lampách a nádobách; muži majú voľný *fyrgický* odev, sú v peci alebo u zlatej sochy, ktorej sa odmietajú klaňať; nakoľko je k nim pripájaná *holubica s palmovou ratoľou* ako obraz spasenia a večnej blaženosti, symbolizuje celý výjav na náhrobkoch božskú ochranu pred *pekelným ohňom*; v typologickej symbolike stredoveku je táto scéna spájaná s *Klaňaním troch*

*mudrcov, Premenou Pána, zjavením vzkrieseného Krista pred učeníkmi v Emauzách (Večera v Emauzách) alebo zostúpením do ríše mŕtvych (Kristus zostupuje do pekiel); v mariánskej symbolike sa táto scéna objavuje ako obrazu zachovaného panenstva Matky Božej (podobne ako horiaci ker); traja mládenci boli považovaní aj za *patrónov* pekárskych *cechov*, lebo boli vsadení do pece ako chleby; námet sa stáva aj paralelou k Večeri v Emauzách*

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/11273535064/in/photostream/>
<https://www.flickr.com/photos/28433765@N07/11242406266/in/photostream/>

Traja mládenci v peci ohnivej (nástenná maľba, Priscilline katakomby v Ríme prelom 3.-4.st.)

Traja muži v ohnivej peci (mramorový sarkofág, 5.st.)

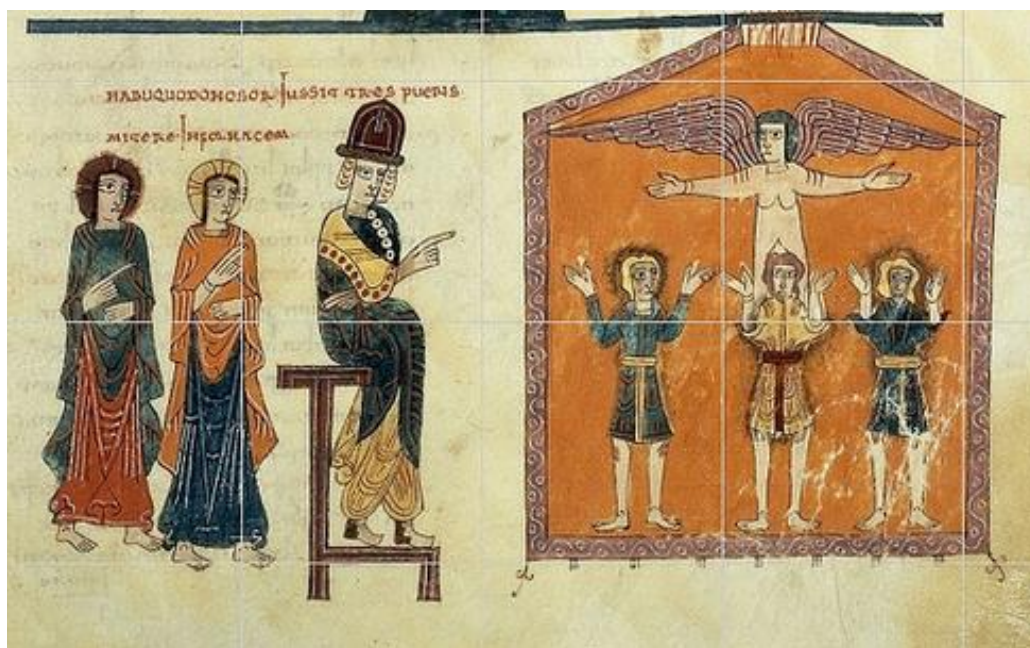
Daniel v jame levskej (reliéf južného portálu dómu vo Wormse, 1100)

Uctievanie zlatého idolu. Traja mládenci v ohnivej peci (Beatus Huelgas, 1220)

(Kniha Danielova 3). Traja mládenci v ohnivej peci (Beatus Facundus, 1047)

Traja mládenci v ohnivej peci (Beatus Girona, 2.pol. 10.st.)

Troja mládenci v peci ohnivej (Beatus Silos, 1109)

Traja mládenci v ohnivej peci (Toros Rosin, 13.st.)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Traja mládenci v ohnivej peci (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

J. Colombe: Traja mládenci v ohnivej peci (Les Très Riches Heures du duc de Berry, 15.st.)

Traja mládenci v ohnivej peci (arménsky rukopis)

Traja Židia v ohnivej peci (rukopis London BL - Royal 2 B VII fol-294)

Traja Židia v ohnivej peci (rukopis London BL - Royal 15 D I fol-39v)

Traja Židia v ohnivej peci (keramická plaketa, 1639)

K. Adrianoupolitis: Príbeh Daniela a troch mládencov v ohnivej peci (17.st.)

S. Solomon: Šadrach, Měšach a Abéd-Negó (1863)

G. Doré: Šadrach, Měšach a Abéd-Negó v peci (drevoryt, 1866)

Traja nečistí duchovia vychádzajú v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka - (*Zjavenie Jána 16,13-14*); **Nato som videl** (sv. Ján) **troch nečistých duchov ako žaby vychádzať z tlamy draka** (uvoľnenie satanských síl; odkaz na orientálnu symboliku žaby, ktorá je v mitraizme priamym výtvorom podsvetného boha temnôt *Ahrimana*; bezvýznamnosť nečistých duchov pred Bohom; odkaz na druhú ranu egyptskú), **i z tlamy šelmy, i z úst falošného proroka**, lebo sú to duchovia **démonov, ktorí rodia znamenia** (podobne 13,13: *Zemská šelma*), **vychádzajú ku kráľom celého sveta** (nepriateľom Krista), **aby ich zhromaždili do boja na veľký deň všemohúceho Boha** (pozri 16,13-14: *Falošný prorok*);

-epizóda Traja nečistí duchovia vychádzajú v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka je súčasťou celku *Vylitia šiestej čaše* a súčasne súčasťou širokej témy *Sedem pliaň*

(16,13-14. Sedem plág. Vyliatie šiestej čaše). **Traja nečistí duchovia vychádzajúce v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka** (Beatova apokalypsa, 1047)

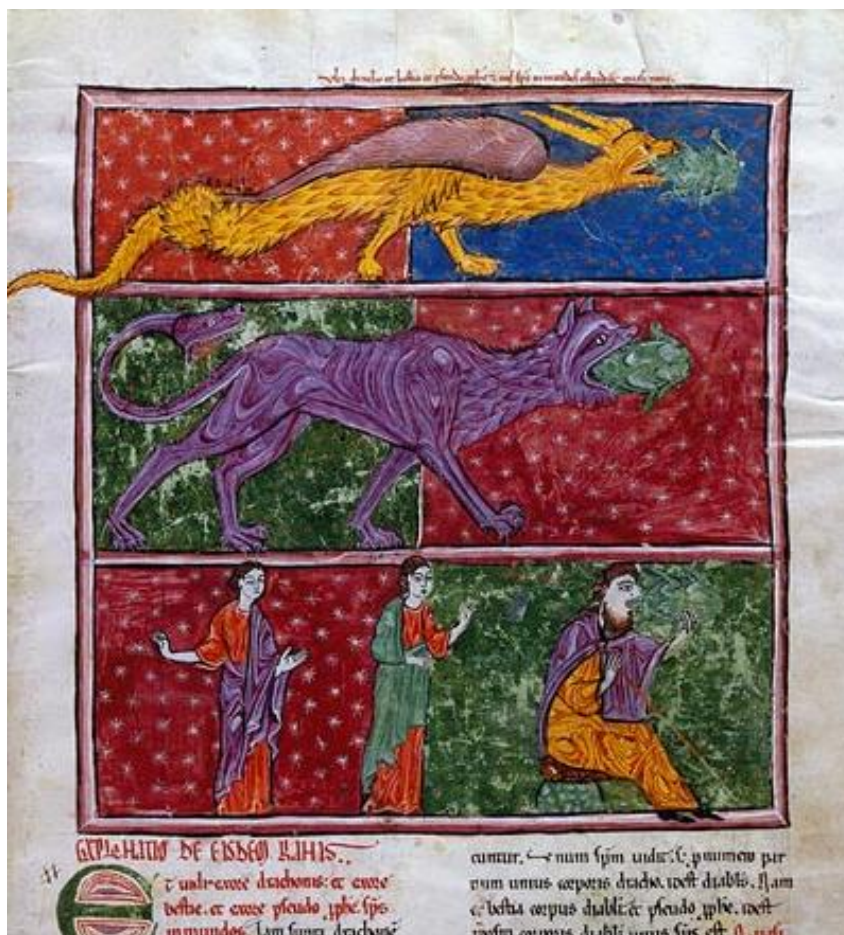
(15,1-16, 21. Sedem pliag). **Vylatie čias božieho hnevu. Traja nečistí duchovia vychádzajúci v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka** (Apokalypsa z Bamberka, 1000-1020)

(16,13-14. Vylatie šiestej čaše). **Traja nečistí duchovia vychádzajúce v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka** (Beatus Facundus, 1047)

(16,13-14. Sedem plág. Vylatie šiestej čaše). **Traja nečistí duchovia vychádzajúce v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka** (?kópia Beatus Facundus z 1047)

(16,13-14. Vylatie šiestej čaše). **Traja nečistí duchovia vychádzajúce v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka** (Beatus Huelgas, 1220)

Traja nečistí duchovia vychádzajúce v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka ('Abingdon Apocalypse, 3.tretina 13.st.)

(16,13. Vylatie šiestej čaše). Traja nečistí duchovia vychádzajúci v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka (Welles Apocalypse', 1.štvrtina 14.st.)

(16,13-14. Sedem pliaĝ. Vylatie šiestej čaše). **Traja nečistí duchovia vychádzajúce v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka** (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

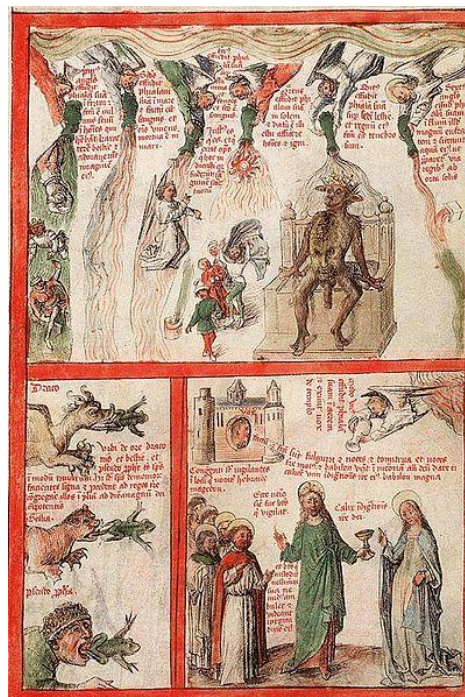
(16,12-13. Sedem pliaĝ). **Vylatie šiestej čaše na riekú Eufrates. Traja nečistí duchovia vychádzajú z úst draka, šelmy a falošného proroka** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(16,13. Vylíatie šiestej čaše). **Traja nečistí duchovia vychádzajúci v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka** (Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

(16,13. Sedem plíag). **Vylíatie šiestej čaše. Traja nečistí duchovia vychádzajúci v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka** (Apokalypsa 'Queen Mary', 14.st.)

Vylíatie čias Božieho hnevu a Klaňanie Šelmy zemskej (horný register); Traja nečistí duchovia vychádzajúci v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka (spodný register; Liber floridus, 15.st.)

Vylíatie čias Božieho hnevu, Traja nečistí duchovia vychádzajúce v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka (Liber Floridus, 15.st.)

M. Gerung: Sedem čias hnevu (Ottheinrich-Bibel, 1530-1532)

M. Gerung: Traja nečistí duchovia vychádzajú z tlamy draka, šelmy a falošného proroka (Berner apokalypsa, 1547)

H. Burgkmair St.: Traja nečistí duchovia vychádzajú v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka (1523)

Autor neuvedený: Anjeli vylievajú čaše Božieho hnevu (Philips Medhurst Bible)

J. Duvet: Vylíatie čias Božieho hnevu. Traja nečistí duchovia vychádzajúci v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka (rytina, 1446-1555) 15

„traja rytieri sv. grálu“ - pozri *Parcifal*, *Galahal*; *Artuš*; *grál*

„traja šťastní“ - v čínskej symbolike spojenie troch plodov: *granátového jablčka*, broskyne a nejedlého citrusu zvaného *Buddhova ruka*; pozri *čínske umenie*, *symbol*

Traja živí a traja mŕtvi - tiež *Traja mŕtvi králi*; lat. De Tribus Regibus Mortuis; anglická stredoveká báseň z 15.st., objavená v rukopise MS. Douce 302, ktorej autorstvo je pripisované shropshirskému kňazovi Johnovi Audelay; jedná sa o extrémne vzácny dochovaný žáner aliteráčnej poézie, tiež významnej ako jediný anglické poetické prerozprávania známeho *memento mori* v stredovekom európskom cirkevného umení; v básni nemenovaný rozprávač opisuje lov na kanca; počas neho sa traja králi strácajú svoju cestu v hmle a sú oddelení od svojich poddaných; zrazu vyrazia z lesa tri odporne mŕtvy; králi sú vydesení a vykazujú rôzne reakcie, od túžby utiecť až po odhodlanie zjaveniu čeliť; tieto tri mŕtvy uvádzajú, že nie sú démonmi, ale predkovia troch kráľov; kritizujú svojich dedičov, že zanedbávajú ich pamiatku; upozorňujú ich, že tým, čím sú oni teraz, budú raz aj traja králi; na rozdiel od zložitej štruktúry, báseň je významná pre svoj živé opisy a nápaditý

jazyka; príbeh má veľa miestnych variantov; v ďalších verziách sa mŕtvi obracajú k trom rytierom so slovami: „Bol som ocko“, „Bol som kardinál“, „Bol som pápežský notár“ a potom zrazu vyhlásia: „Budete ako my: sila, česť, bohatstvo sú márne“; rytieri v desu prchajú do lesa, ale pohľad na kríž im pomôže pochopiť, kde je zmysel ich bytia; pozri *smrť*, *mŕtvy*

https://en.wikipedia.org/wiki/The_Three_Dead_Kings

https://fr.wikipedia.org/wiki/Dit_des_trois_morts_et_des_trois_vifs

https://www.google.sk/search?q=Three+Dead+from+the+Psalter+of+Robert+de+Lisle&espv=2&biw=1852&bih=995&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj9ZGrmdXLAhXnAJokHVuIA8QsAQIGQ#imgsrc=HXnAYv_szMrvPM%3A

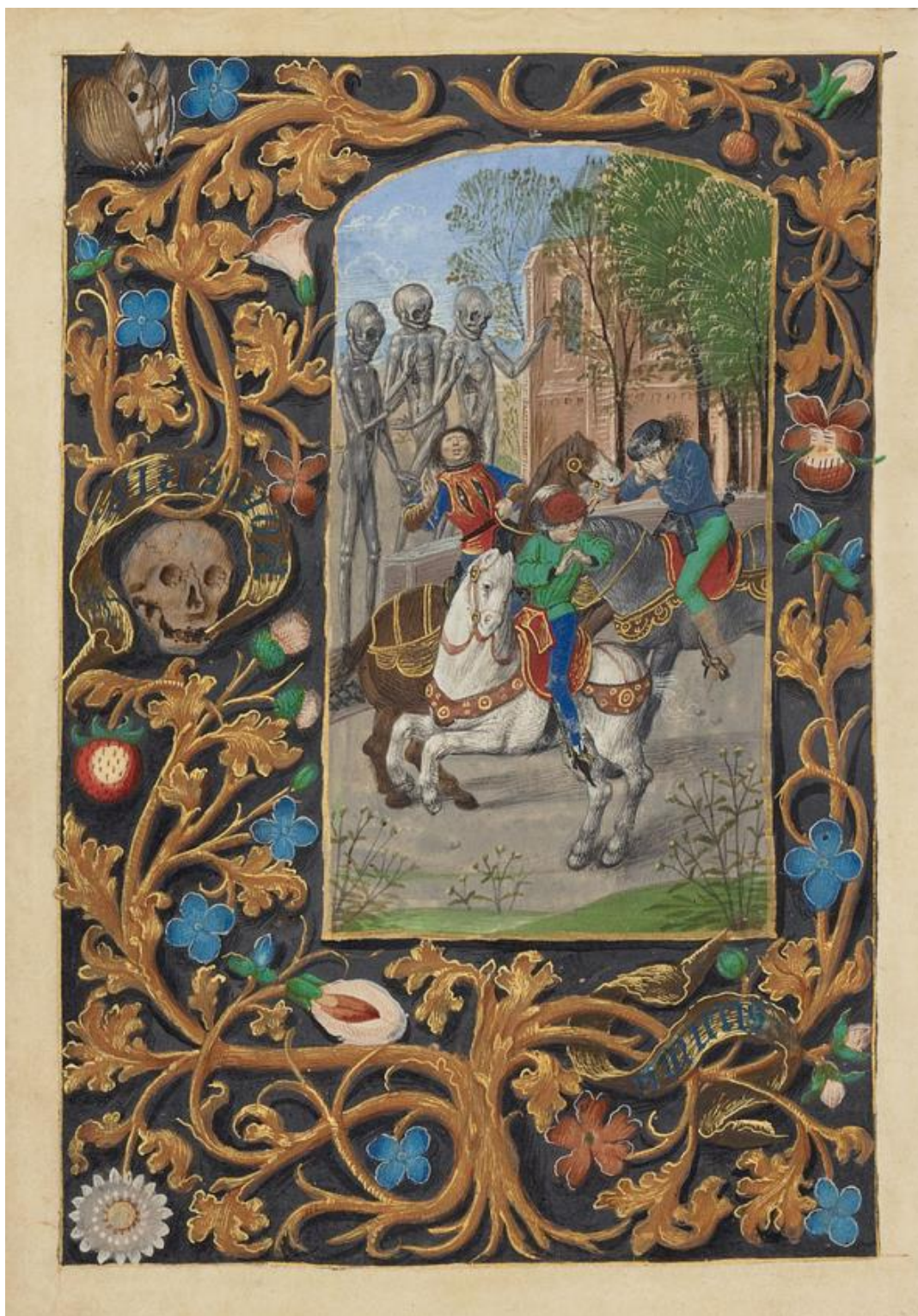
Traja živí a traja mŕtvi (Howard psalter, 1308-1340)

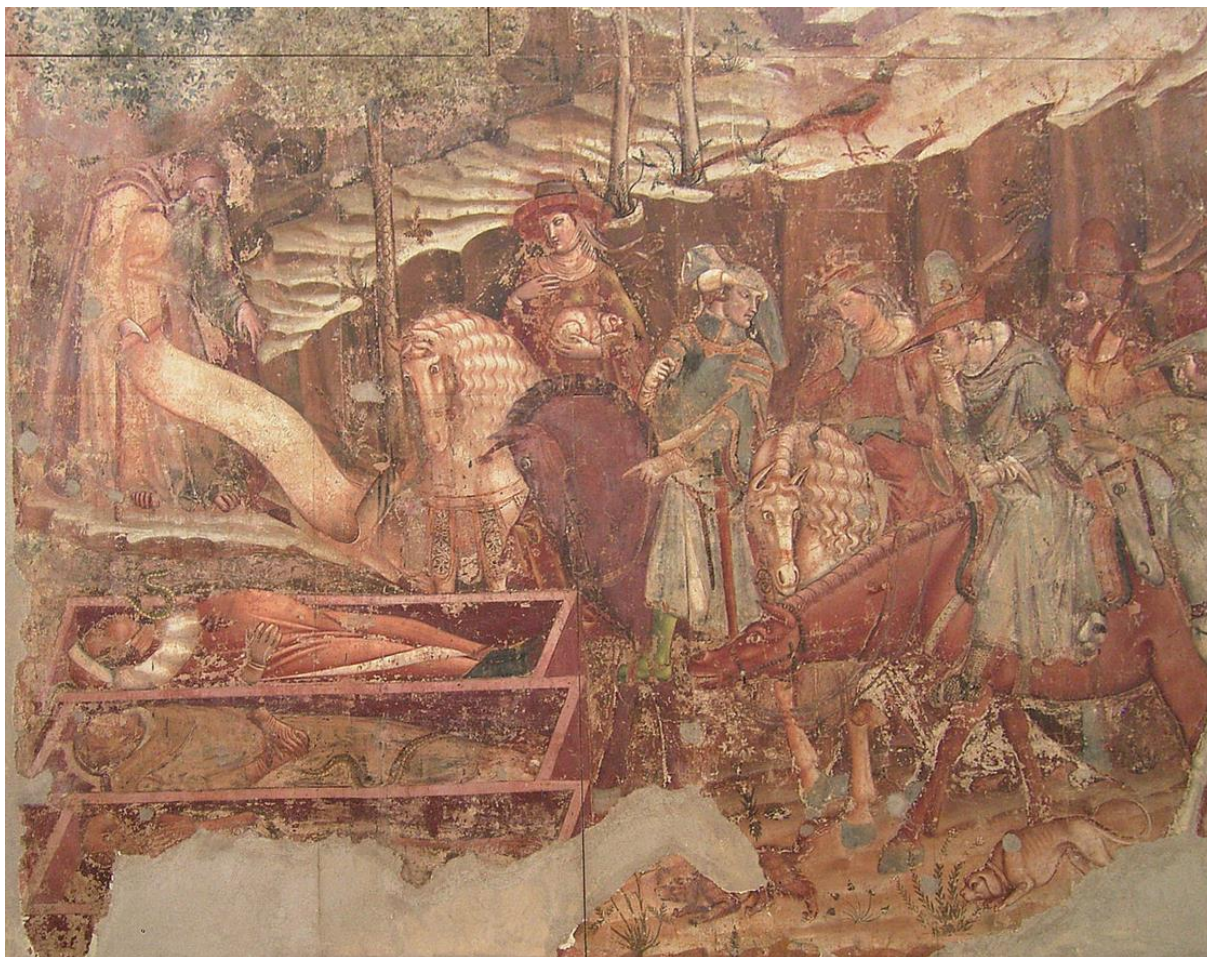
Jean Le Noir: Traja živí a traja mŕtvi (Žaltár Bonne Luxemburg, 1348-1349)

Traja živí a traja mŕtvi (stredoveký rukopis)

Majster v Drážďanoch modlitebné kniha: Stretnutie troch živých a troch mŕtvych (1480-1485)

B. Buffalmaccio: Stretnutie živých a mŕtvych (detail fresky Triumf smrti, Camposanto Monumental v Pise, 14.st.)

Majster domovej knihy: Traja živí a traja mŕtvi králi (rytina, 1470-1500)

Traján/Traianus Marcus Ulpius - (vláda 98-117); rímsky cisár, pôvodom z Hispánie; prvý cisár netalianskeho pôvodu; za jeho vlády dosiahla *Rímska ríša* najväčšieho územného rozsahu; dobyl Dáciu, Armeniu, *Mezopotámiu* a časť Arábie; značnú pozornosť venoval správe provincií; pozri *Quirinus/Kvirín*

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Traian (kolorovaný drevorez, Norimberská kronika, 1493)

N. Coppel: Trajan platí Justicii (1672)

Trajánov kiosk - *kiosk Trajánov*

Trajánov oblúk v Aelia Capitolina - pozri *Jeruzalem, Aelia Capitolina*

http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=iw&u=http://he.wikipedia.org/wiki/%25D7%2591%25D7%25A8%25D7%2599%25D7%259B%25D7%2595%25D7%25AA_%25D7%2594%25D7%25A6%25D7%2590%25D7%259F&prev=/search%3Fq%3D%25D7%2591%25D7%2599%25D7%25AA-%25D7%2597%25D7%25A1%25D7%2593%25D7%2590%26hl%3Dsk%26rlz%3D1C1TEUA_enSK466SK466&sa=X&ei=ySivUb7EOsnEtAanrICwDg&ved=0CDMQ7gEwAA

Trajánov stĺp - postavený v Ríme r. 113; *náhrobok* v tvare stĺpu so schránkou s popolom *mŕtveho* na úpätí; driek špirálovito ovitý 200 metrov dlhým *reliefom*; zobrazuje príbehy bojov Rimanov v *Dákmí*; postavený na počesť cisára Marca Ulpia Trajána (53-117), počas ktorého *Rímska ríša* dosiahla najväčšieho územného rozsahu; Trajánus dobyl Dáciu, Arméniu, Mezopotámiu a časť Arábie; Trajánov stĺp sa volá aj jeho napodobenina z čias *otonského umenia* (11.st.) so špirálovitým reliefom (motívy *Kristových činov*); pozri *Forum Traiani, triumfálne umenie, relief historický, kontinuálna kompozícia, vlys pásový*

- Trajánov stĺp patrí k tomu najkrajšiemu, čo bolo v Ríme vytvorené; navyše historicky verne zobrazuje nielen najrôznejších príslušníkov vtedajšieho vojska, ale aj ich zbrane, činnosti a obrady pred bitkami; mramorový stĺp postavený na pamiatku dvoch víťazných bitiek proti *Dákom*; vztýčený roku 113, projekt vyhotovil Apollodoros z Damasku; jeho najpozoruhodnejšou súčasťou sú bohato zdobené *basreliefy*; až do roku 1581 stĺp zakončený bronzovou sochou cisára Trajana; v tom istom roku dal *pápež* nahradil cisárovu sochu sochou sv. Petra; výška postáv na basreliefe sa smerom hore postupne zväčšuje, aby korigovala *perspektívu* smerom hore od pätky (porovnaj perspektívne predlžovanie vzdialeností stĺpov antických chrámov smerom od čelného pohľadu); šírka vlysu sa pohybuje medzi 0,8 a 1,5m; medzi prvým a tretím závitom zostáva rovnaká (medzi 1,1 a 1,2m); potom sa zužuje až k osemnástemu závit, ktorý je najužší, pričom sa vo dvoch posledných závitoch opäť rozširuje až na 1,5m; driek stĺpa sa skladá z 18 mramorových valcových dielov o priemere 3,68m a výške približne 1,8m, takže celá výška stĺpa dosahuje takmer 30m; sochári tesali reliefsy od dolu hore a zľava napravo; pracovali na nich v okamihu, keď boli dielce usadané na seba; vo vnútri stĺpu vedie točité *schodisko* o 13 závitoch a 185 stupňoch; schodisko vedie na štvorcovú terasu o veľkosti strán 4,5m; vnútorné dutiny v blokoch vytesané potom, čo boli diely nad sebou spojené kovovými čapmi a spevnené olovom; veža na vrchole stĺpu bola súčasne podstavcom Trajanovej sochy vysokej 6,2m; viedli z nej dvere na terasu; pri vykopávkach

pod päťou stĺpa objavené základy hlboké 5m; vnútorné schodisko osvetlené okienkami umiestnenými vždy v štvrtine závitú; zvonka nie sú okienka vďaka bohatej výzdobe takmer vidieť; štyri vrcholy *pedestalu* boli po každej strane zdobené *orlami* držiacimi mramorové *girlandy*; vnútorná štruktúra pedestalu, ktorý tvorí základy stĺpu, pozostáva z ôsmich pevných mramorových kvádrov; sú 6,18m široké a 7,12m vysoké; reliéfy v spodnej časti zobrazujú výstroj a výbroj ukoristenú nepriateľom; vo vnútri pedestalu bola hrobka, v ktorej bol v zlatej *urne* uložený popol Trajana a jeho manželky Plotiny; podľa Trajánovho stĺpu budovaný *vendômsky stĺp*

http://sk.wikipedia.org/wiki/Traj%C3%A1nov_st%C4%BAP

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B0_%D0%A2%D1%80%D0%B0%D1%8F%D0%BD%D0%B0

Trajánov stĺp (fotografia, 1896)

Trajánov stĺp (dobová rytina)

N. Beatrizet: Tabula marmorea - pugnae Dacicae ... (rytina podľa vlysu Trajanovho stĺpu, 1553)

Trajánova spravodlivosť - *Spravodlivosť Trajana a Herkinbalda*
Trajánove fórum/Trajánove námestie (v Ríme) - *Forum Traiani*

Trákia - Trácia

Trákovia - indoeurópske kmene v *Trácii* (dnešné územie Bulharska, severovýchodného Grécka a európskej časti Turecka); charakteristická kultúra *doby bronzovej*; ich príbuznými boli *Dákovia*; od 4.storočia pod nadvládou *Macedónie*, neskoršie *rímskou provinciou*; v 6.-7.st. asimilovali so *Slovami* a Protobulharmi; pozri *Orfeus*, *Hymenaion*

Historická revue: žili v kmeňoch, ktoré si medzi sebou vymieňali tovar a často proti sebe bojovali; boli to Moesovia, Odrysovia, Bessovia a Kobryzovia; ich nejednotnosť spôsobila, že si ich podmanili *Peržania*, Macedónci a *Rimania*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Thracians>

Freska tráckej ženy (vrch Ostrusha v strednom Bulharsku)

trakt - v úzkom význame časť budovy alebo súvislý rad budov; pozri *architektonický priestor*, *architektúra*; *barok*, *Klementinum* (Dudák)

traktát - pozri *paragoné*

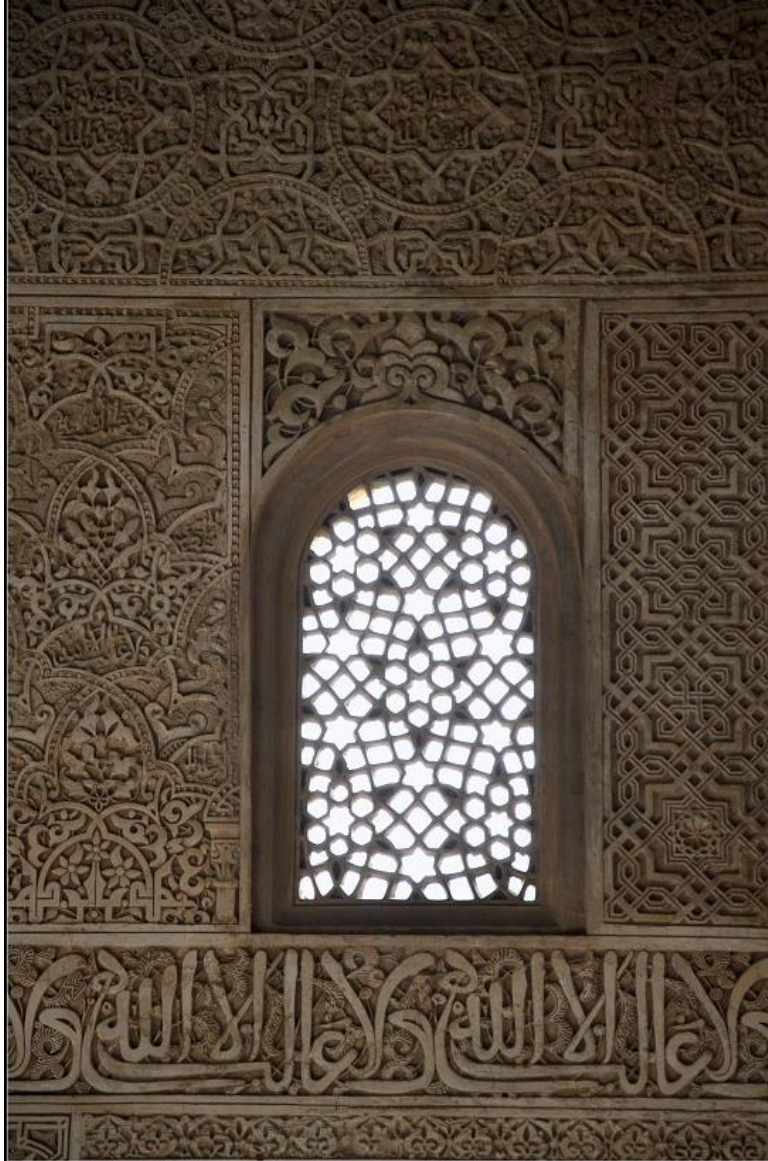
transcendetný - vo filozofii: prekračujúci hranice individuálnej skúsenosti alebo presahujúci človeka vôbec; pozri *koleso náuky* (Adkinson)

transavantgarda - termín pre umelecké hnutie rozvíjajúce sa od konca 70.rokov 20.st. v Európe (Taliansko) a USA v širšom rámci *postmodernizmu*; znamená odklon od *konceptuálneho umenia* a návrat k tradičným materiálom a technikám, odklon od všetkých foriem *abstrakcie* a návrat k figuratívnosti, tvarovo štylizovanej, farebne expresívnej a často ironickej maľbe; (Keifer, Schnabel, Chia, Paladino, Borowski a d'')

Transguardia (skupina) - talianska umelecká skupina z konca 70.rokov, ktorá zahájila obdobie *postmoderny*; charakteristická extrémnym individualizmom, ale aj častou *citáciou*

transena - záver okna z jemne brúseného alebo prelamovaného *mramoru*, *alabastru*, *kameňa* alebo *dreva*, *ranokresťanské* a *byzantské* sakrálné stavby; v španielskej stredovekej architektúre (pozri *Mauri*, *mudéjarský štýl*, *mozarabské umenie*) *celosía*, *mušrabria*, *džali*, *mreža*

Dudák: okenné tabuľky z tenkého vybrúseného prelamovaného (prerezaného) *mramoru* alebo *alabastru*, prípadne z iného *kameňa* alebo *dreva* (*mušrabria*); používali sa v *ranokresťanskej* architektúre a veľmi obľúbené boli v *islamskej architektúre* (pozri *celosía*); v *indickej architektúre* mala obdobnú funkciu *džali*; pozri *spolia*

Záver okna (Alhambra)

transept - *loď priečna*; viacloďová časť stavby (*bazilika*, *katedrála*), ktorá prebieha naprieč k lodi hlavnej; vkladaná od 4.st. medzi pozdĺžne lode a *apsidu* alebo *presbytérium/chór*; transept má rovnakú výšku ako hlavná loď; ramená transeptu zvyčajne presahujú hmotu stavby; v *kostoloch dvojchórových*, najmä v *otónskej* dobe, sa v západnej časti objavila druhá priečna loď; vo veľkých anglických chrámoch (pozri *anglická gotika*) leží druhá priečna loď východne od *kríženia lodí*; pozri *priečna loď s pastofóriami*, *loď priečna stupňovitá*; *chór trojlistový*

K. F. Schinkel: Stredoveké mesto nad riekou (1813)

transfer - vo výtvarnom umení prenos *nástennej maľby* na novú *podložku*, napr. aj na plátnennú; pozri *reštaurovanie*

Transguardia - pozri *skupina Transguardia*

translácia, translačný - v *matematike*: prenesenie, posun; priame zobrazenie určené vektorom posunutia klenba nad obdĺžnikovým *pôdorysom*; pozri *klenba pruská/klenba nad obdĺžnikovým pôdorysom*

translatio - lat.; prenesenie (*svätca, mučeníka* na nebesá); pozri *martyrologium*

transnacional (?) - baroková *antikva* prechodného typu; pozri *písmo*

transitional - angl. transition; prechodné obdobie medzi dvoma *slohmi* alebo slohovými fázami; používané napr. pre prechodné fázy v *anglickej gotike* (1272-1307 a 1327-1377)

Dudák: transitional style je prechodný neskororománsky štýl anglickej architektúry z rokov 1175-1200; je predstupňom ranogotického gotického *early english style*; charakteristické pre túto prechodnú fázu bolo najmä používanie *oblúkov hrotitých* oblúkov, začlenených do odľahčovacích *oblúkov polkruhových*; katedrála v Canterbury; pozri *románsky sloh* (Dudák)

transparent - 1.priesvitný propagačný, reklamný *obraz*; pozri *reklama*
2.príležitostný agitačný nápis, obraz na páse papiera, látky
3.hodvábný *zamat*; pozri *hodváb*

transparentná bieloba - *bieloba transparentná*

transparentné farby - *lazurové farby*

transparentné zobrazenie - odraz vnútornej štruktúry bez ohľadu na vonkajší pohľad, tzv. *rontgenové obrazy*; pozri *naivný realizmus*

transparentný - priesvitný, priehľadný

transversála - *priamka* pretínajúca geometrický útvar; *priečka*; pozri *matematika*; *diagonála/uhlopriečka*

transversálny - prechádzajúci priečne, priečny; opakom je *longitúdny*; pozri *matematika*

Trápenie kobyilkami/Kobyľky - (*Zjavenie 9,5-9*); *Ich trápenie bolo ako trápenie od škorpióna, keď uštipne človeka. V tie dni ľudia budú hľadať smrť, ale jej nenájdu. Budú si žiadať umrieť, ale smrť utečie od nich. Kobyľky sa podobali koňom, pripraveným do boja. Na hlavách mali vence zo zlata, ich*

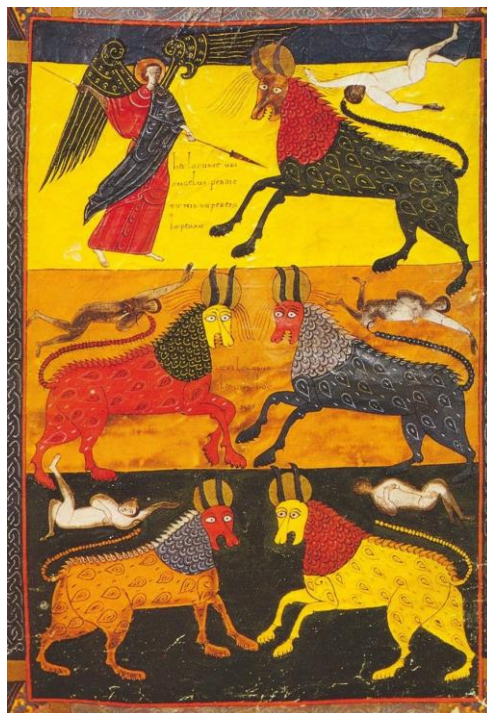
tváre boli ako ľudské, vlasy mali ako ženy, zuby ako levy, panciere ako z ocele, zvuk ich krídiel bol ako hrmot mnohých vojnových vozov, rútiacich sa do boja. Chvosty a žihadlá mali ako škorpióny.

- alternatívny názov pre kapitolu *Zatrúbenie piatej poľnice* (9,1-12); námet Trápenie kobyolkami je viac zameraný na utrpenie ľudí, ktoré im spôsobujú chvosty kobyliiek v tvare škorpiónov, zatiaľ čo *Zatrúbenie piatej poľnice* býva komplexnejším vyjadrením kapitoly a venuje rovnakú pozornosť studničnej priepasti, vystupovaniu kobyliiek v nej, postave Abaddona ako vodcu úloha kobyliiek sa mení na jazdecké zvieratá apod.; Trápenie kobyliiek sa prezentuje predovšetkým v stredovekých rukopisoch

-kobylinky majú ľudské hlavy a chvosty zakončené hadími hlavami, čím sa ponášajú na kone z motívu *Rozviazanie štyroch anjelov* (9,16-18), ale líšia sa hlavami; kone anjelov skazy mali hlavy levov; súčasťou námetu Trápenie kobyolkami je *Anjel s kľúčom od priepasti* (9,1-2), *Anjel priepasti-Abaddon* (9,11) a *Studničná priepasť*, hoci často ide iba o iné pomenovanie toho istého námetu alebo o vyjadrenie kompozičného a ikonografického zámeru

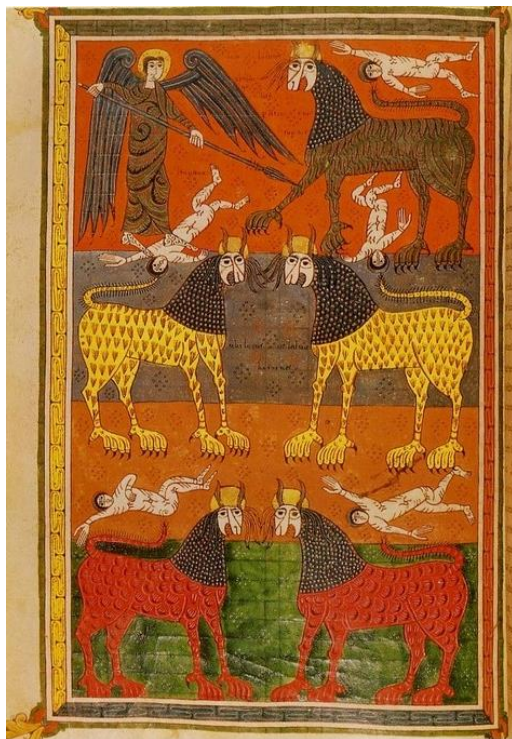

(9,3-10. *Zatrúbenie piatej poľnice*). **Anjel priepasti a kobylinky** (Beatus Escalada, pol. 10.st.)
(9,1-12. *Zatrúbenie piatej poľnice*). **Anjel priepasti a kobylinky** (Beatus Huelgas, 1220)

9,1-6. Zatrúbenie piatej poľnice). **Anjel pekľnej priepasti a kobyľky** (Beatus Girona, 2. pol. 10.st.)

(9,7-11. Zatrúbenie piatej poľnice). **Kobyľky pripravené do boja** (Beatus Facundus, 1047)

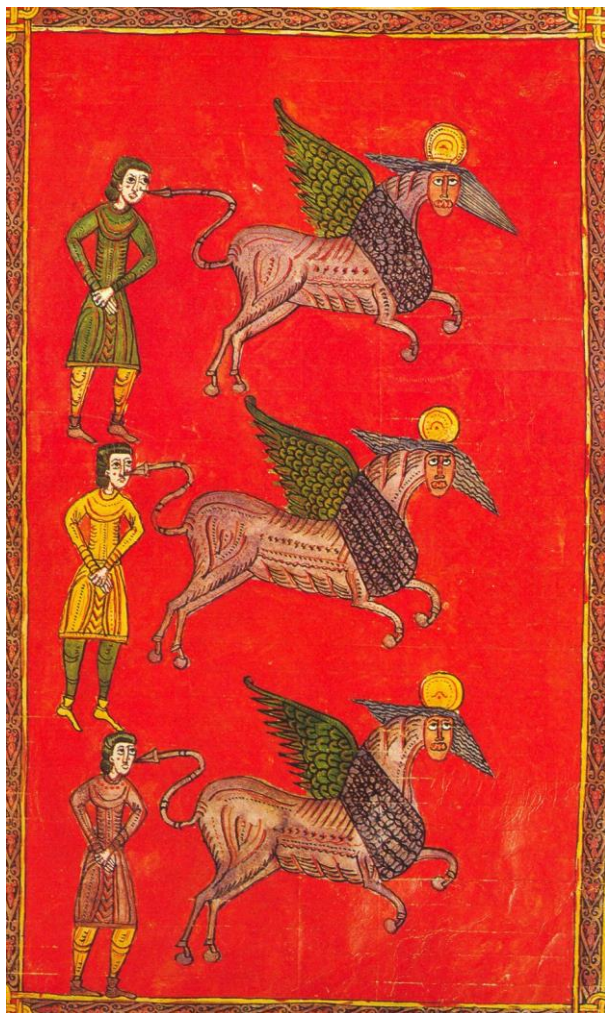

(9,1-12. Zatrúbenie piatej poľnice). **Trápenie kobyľkami** (Beatus Silos, 1109)

(9,1-12. Zatrúbenie piatej poľnice). **Trápenie kobyľkami** (Beatus Escorial, 950-955)

(9,7-11. Rozlomenie siedmej pečate). **Zatrúbenie piatej pol'nice. Kobylky** (Beatus Lorvão, 1189)
 (9,7-11. Rozlomenie siedmej pečate). **Anjel priepasti** (Beatus Arroyo, 13. st.)

(9,3-12. Zatrúbenie piatej pol'nice). **Trápenie kobylkami** (Beatus Osma, 1086)

J. Duvet: Hviezda priepasti otvára peklo. Mučeníci dostávajú biele rúcho, duše pod oltárom, Satan s kľúčom od priepasti a trápenie kobyčkami (rytina, 1546-1555) 9

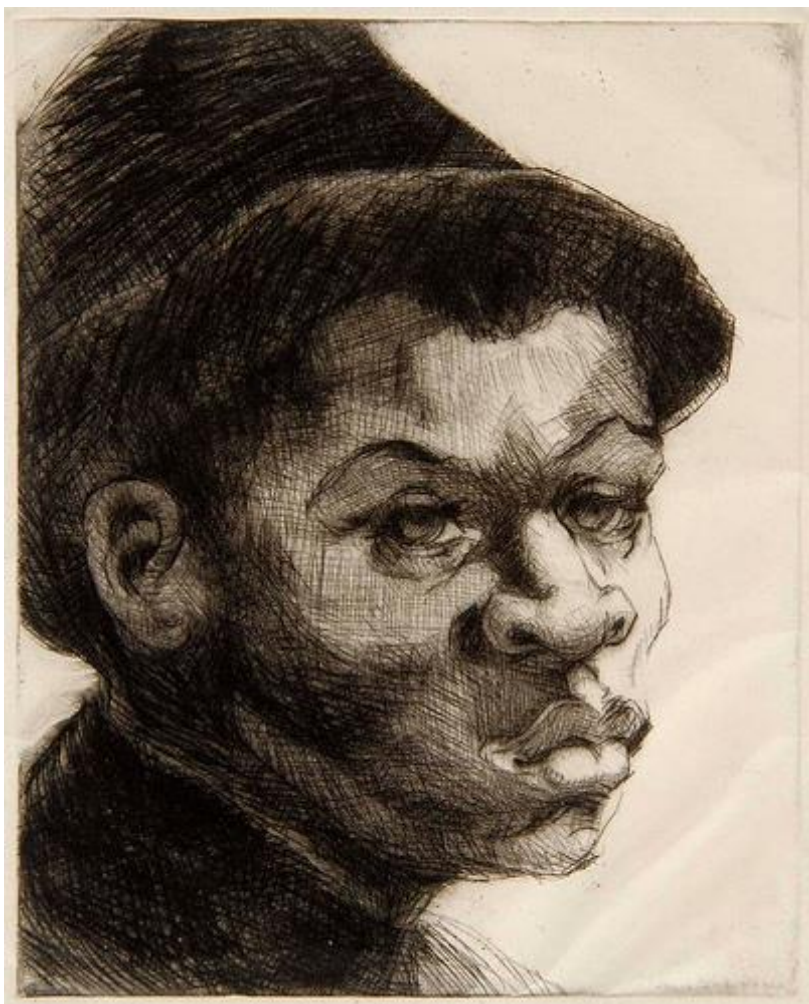
trapeza - z gréc. trapezaía – „jedáleň“; spoločná *jedáleň* rehoľníkov v *cenobiu*

trapisti – Beliana v súvislosti s heslom *benediktíni*: jedna z odnoží benediktínov, ktorá z iniciatívy Leva XIII. z 1893 sa spojila v konfederácii; pozri *kresťanské rády*

Trasguardia - talianska *transavantgarda* 70.rokov 20.st.; pozri *skupina*

trash - Konrad Paul Liessmann: v preklade *brak*, odpad, *gýč*; *umenie* z konca 20.st., ktoré pracuje s tým najposlednejším, čo *estetika* môže poskytnúť: s odpadom, škaredosťou, s jačiacimi farbami, no bez ich provokatívnej vážnosti (čiže bez irónie a sebaíronie *umenia objektu*, *umenia odpadu*, hoci môže pracovať s obdobnými prostriedkami); trash sa obdobne ako *gýč* môže stať *kultom*, lebo nevkus sa v ňom dostal do svojho posledného bodu, odkiaľ možno vystúpiť iba hore; porovnaj *arte povera* zo 60.rokov, *umenie odpadu*, rozsah termínu *antiumenie* a *umenie objektu*, ďalej sociálnu skupinu tvorcov *bruitizmu* a *graffiti*; pozri *umenie*

Trash Dox - (†1999); americký černošský výtvarný umelec, grafik; pozri *americkí grafici*

D. Thrash: Abraham (suchá ihla, 20.st.)

trasochvost - český výraz *konipas*, lat. *Motacilla*; jeho typickým znakom je vrtenie chvostom za letu, od čoho dostal svoj názov (*www*); pozri *atribúty*, *symboly*, *alegórie a prirovnania*; vták; zviera

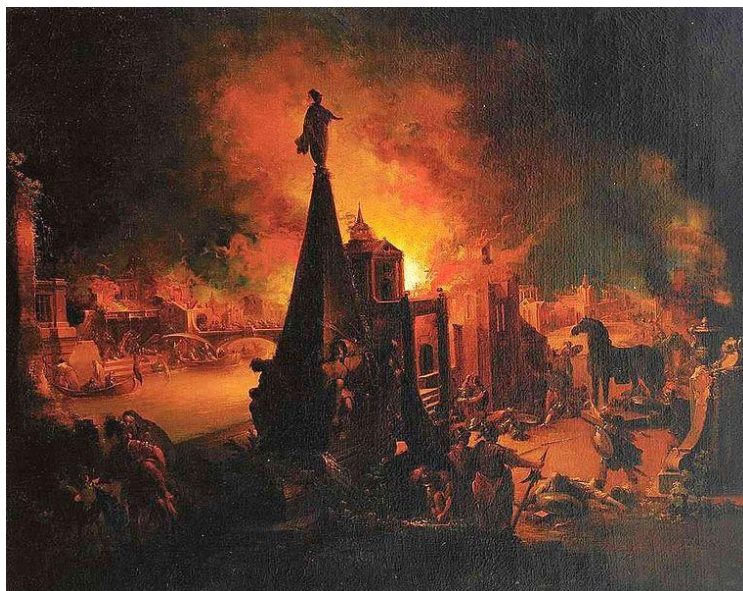
Becker v súvislosti s heslom *fénix*: fénix bol posvätný volavkovitý vták (pozri *volavka*), v Starej ríši (pozri *Egypt*) snáď trasochvost

www: trasochvost biely je národným symbolom Lotyšska

Trauco - v *čilskej mytológii* mýtická bytosť, ktorá obýva lesy ostrova Chiloé na juhu Čile; má silný magnetizmus, ktorý priťahuje mladých a ženy stredného veku; podľa mýtu, Traucovou manželkou je zlá a škaredá Fiura; Trauco nesie malú kamennú sekeru, ktorou udiera do stromov v lese a ktorá symbolizuje jeho sexuálnu potenciú; žiadna žena neodolá jeho magickej príťažlivosti a všetky s ním majú pohlavný styk; muži ostrova Chiloé sa ho boja, lebo jeho pohľad môže byť smrteľný; keď je slobodná žena tehotná a nikto nevie, kto je jeho otec, ľudia predpokladajú, že je ním Trauco; vzhľadom k tomu, že je Trauco je neodolateľný, žena je považovaná za bez úhonnú; Trauco je niekedy používaný na vysvetlenie náhleho alebo nechceného tehotenstva, najmä slobodných žien vysvetliť náhle alebo nechcené tehotenstvo, najmä v slobodných žien; pozri *erotika*, *sex*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Trauco>

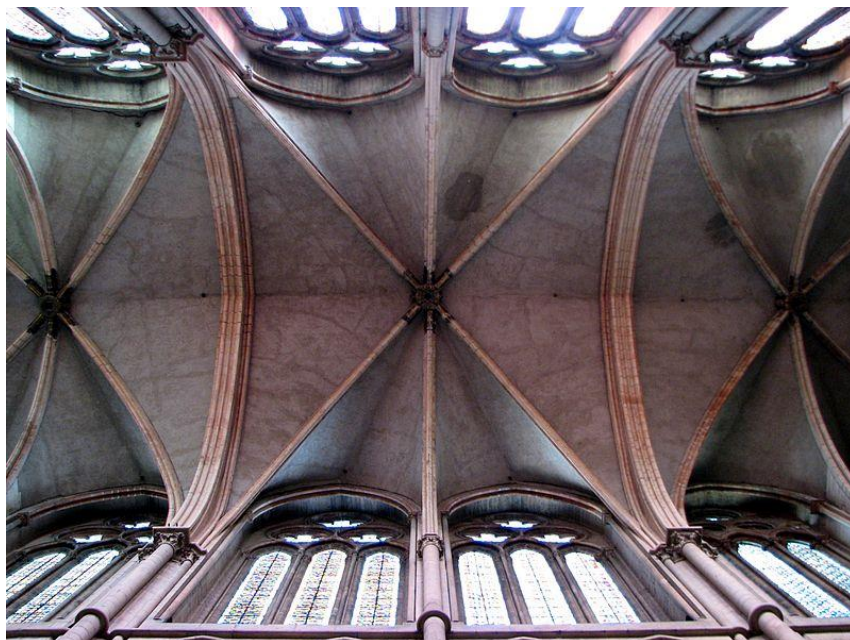
Trautmann Johann Georg - (†1769)

J. G. Trautmann: Pohľad na horiacu Tróju (18.st.)

tráva - pozri *včela, rastliny, kvetiny, hebár*

travé - *klenbové pole 1*; uzavreté *klenbové pole*, zvyčajne sa opakujúce; samostatne zaklenutá priestorová jednotka, vymedzená zvyčajne štvoricou *podpôr* a v klenbe často *pasmí*; podľa druhu klenby sú travé viac alebo menej zreteľné; pozri *viazaný systém, križenie*

klenbové polia stropu katedrály St-Jean v Lyonu (Francúzsko)

travertín/sintr - rovnorodý, poveternosti odolávajúci *kameň*; pevný > *monumentálne* sochárske diela; medzi najlepšie druhy patria slovenské travertíny, ktoré kvalitou prekonávajú nemecké a talianske; z travertínu postavené *Koloseum*

travertín bešeňovský - Beliana: žltý pruhovaný *travertín*, ktorý sa v minulosti ťažil pri obci Bešeňová (okr. Ružomberok) vznikol z prameňov minerálnych vôd počas pleistocenu (staršie štvrtohory; spodná hranica sa kladie do 1,8 mil. rokov pr.Kr.; horná hranica do 10500-300 pr.Kr.) používal sa ako dekoratívny *kameň*, najmä ako obklad budov (napr. Univerzita Komenského v Bratislave); v súčasnosti sa neťaží a oblasť je chránená

traverza - v barokovom *fortifikačnom* systéme plný alebo dutý val s úkrytom pre obrancov; stavebný alebo prírodný materiál aj na vrchole *hradby*; traverza kryje proti bočnej strel'be; pozri *barok*

travičstvo - pozri *tresty smrti, uvarenie, antisemitizmus*

trávník - polovičná päta/*pôda heraldického štítu* pri vodorovnom členení plochy, zelenej farby

-v súvislosti s heslom *pôda*: *pôda* je v *heraldike* polovičná *päta*, pás v dolnej časti *heraldického štítu* pri vodorovnom členení plochy, v šírke menej ako 1/7; ak má zelenú farbu, nazýva sa trávník; pozri *heroldské figúry*